

H. C. D. de Wit
**CRYPTOCORYNE HAERTELIANA
JACOBS. EX MILK.**

Eigenlijk een vervelende geschiedenis, die kwestie van *Cryptocoryne haerteliana*. Het zit namelijk zo. Wanneer een nieuwe plantensoort ontdekt wordt, ontvangt zij een wetenschappelijke, d.w.z. Latijnse naam. Deze doop is wettig en de naam internationaal erkend en geldig, wanneer de naamgever bij de doopnaam een in het Latijn gestelde beschrijving voegt en het geheel in druk laat verschijnen. Alle andere namen, die later worden gegeven, of die op andere manieren in omloop komen, zijn ongeldig.

Nu spreekt het vanzelf, dat de plantkundige, die zich met naamgeving bezig houdt, bij voorkeur die doopnamen in algemeen bekende en gemakkelijk bereikbare tijdschriften of boeken zal publiceren. De heer Milkuhn heeft in 1949 in het „Wochenschrift“ (deel 43, p. 288) geheel volgens de letter van de wet de nieuwe naam *Cryptocoryne haerteliana* gepubliceerd. Het Wochenschrift is een leidend, uiterst verdienstelijk blad voor de aquariumliefhebberij, maar het is geen tijdschrift, dat in de kringen der wetenschappelijke plantkundigen als regel geraadpleegd wordt. Het resultaat is dan ook, dat de naam *Cryptocoryne haerteliana* — een geldige naam! — in de wereldindex der wetenschappelijke plantennamen, die te Kew in En-

geland wordt samengesteld, ontbreekt. Ik kende de publicatie dan ook niet en de heer Oskam moest mij daarop opmerkzaam maken. Op mijn beurt heb ik de samenstellers der Index te Kew ingelicht — en nu wordt de naam opgenomen — en dat alles is de schuld van de heer Milkuhn, die op zo'n ongebruikelijke manier zijn nieuwe naam verstopt heeft.

Wanneer een nieuwe soort wordt beschreven en van een naam voorzien, zorgt een consciëntieus beschrijver er voor, dat hij zo'n nieuwe soort „volledig“ beschrijft, dat betekent: tenminste óf met inbegrip van de bloem, óf van de vrucht, liefst van beide. Zo'n beschrijving van een nieuwe soort moet anderen in staat stellen precies uit te maken, zonder dat ze de oorspronkelijke plant in handen hebben ter vergelijking, of hun eigen plant misschien dezelfde soort is of een andere. De heer Milkuhn heeft het nog bonter gemaakt. Hij gaf de naam aan een *Cryptocoryne*-plantje, dat niet bloeide en waar hij dus heel weinig kenmerken van kon opgeven. Hij droogde en bewaarde dat plantje ook niet. Wel heeft hij bij de beschrijving een slecht foto'tje gedaan. Hierdoor heeft hij het wel heel moeilijk gemaakt om nauwkeurig vast te stellen welke *Cryptocoryne* hij eigenlijk op het oog had. Het heeft mij veel

Cryptocoryne haerteliana Jacobs. ex Milk. A: bloeiende plant ($\frac{1}{2}$ nat. gr.) B: bovenste gedeelte van ongeopende bloetwijze ($\frac{3}{4}$ nat. gr.) C: Doorsnede van de ketel.

moeite gekost hieromtrent zekerheid te krijgen en eerst met de spontaan aangeboden hulp van de heer Roelofs te Amsterdam, die *C. haerteliana* met bijzonder groot succes kweekt en mij, door intermediair van de heer Veldhuizen, prachtig bloeiend materiaal ter beschikking stelde, ben ik tot een conclusie gekomen. Het schijnt mij wel zeker toe dat inderdaad *C. haerteliana* nooit eerder onder een andere naam is beschreven. Ik heb nu voor de eerste maal een afbeelding van de bloeiwijze kunnen vervaardigen en een betere beschrijving kunnen samenstellen. Bovendien heb ik in het Rijksherbarium te Leiden een goed geconserveerd exemplaar doen opnemen.

Cryptocoryne haerteliana maakt terecht zeer grote opgang onder de aquariumliefhebbers. De plant groeit snel en de diep groene, wat sluwelig glanzende bladeren met de sterk opvallende licht gekleurde nerven, geven een zeer fraai effect. Ofschoon *C. haerteliana* met matig licht genoeg neemt, ontwikkelt zij zich veel sneller en veel forser bij sterke belichting en de onderzijde van de bladeren wordt dan stralend en gloeiend wijnrood, werkelijk prachtig!

Men plaatst ze het best op de middenvakken, waar door de talrijke, lange en slanke uitlopers spoedig een dichte, levendig getekende groep tot stand komt.

De importeur H. H a e r t e l, te Dresden, heeft deze soort kort voor de tweede wereldoorlog ingevoerd; zij werd te Kiel, door Gartenin-

spektor J a c o b s e n in de botanische tuin aldaar, verder gekweekt. De firma Haertel verzekert, dat zij afkomstig zou zijn uit de nabijheid van Singapore, maar de ervaring heeft geleerd met dit soort opgaven omtrent de plaats van herkomst voorzichtig te zijn. De natuurlijke groeiplaats zouden moerassen zijn, in helder beschaduwde water.

Cryptocoryne haerteliana is een der meest waardevolle en mooiste onzer aquariumplanten. Ik voeg nog een beschrijving bij de afbeelding.

Bladeren langwerpig, sluwelig donker groen met opvallend licht gekleurde nerven, 6—12 cm lang, 2—3 cm breed, in jeugdige toestand regelmatig gebobbeld tussen de nerven, geleidelijk naar de top toe versmald, bladvoet afgerond, vaak ongelijk aangehecht, bladonderzijde warm rood (bij sterke belichting) of groen (bij zwak licht), bladsteel slank, roodachtig, 8—20 cm lang, aan de voet met smalle schede. Bloeiwijze in totaal 35—40 cm lang, het bovenste kwart gedeelte in het begin ineen gedraaid en met een uitspringende, wenteltrapvormige, scherpkantige zoom (zie fig. 1 B), later langzaam ontwindend, waardoor de schedebuis geopend wordt. Vlag van buiten glanzend olijfgroen, purper getint, met purperzwarte nerven, van binnen sluwelig purperzwart, dof, niet wrattig, rand breed, zwart, glinsterend, aan de basis 15 mm breed, keel witachtig of groenachtig. Schedebuis vuilwit, iets gedraaid, nauw gedeelte ca. 25 cm lang, in het lagere deel vrij vlezig, verwijd gedeelte (ketel, zie fig. 2) 18 mm lang, 8 mm in doorsnede, iets zijdelings samengedrukt, wit, iets purper aangelopen, glad. Vruchtbeginsels 6, vergroeid, 6 mm lang, groen, met witte, grove, verspreid aanliggende haren, naar de top toe purper gespikkeld. Stempel donker-purper, het receptieve deel papilleus, kleurloos, 1,5 mm lang. Reuklichamen naar verhouding groot, bruinachtig, met ingedeukte, verdikte top (zie fig. 2). Afsluitklep klein, vrijwel glad. Meeldraden in vijf spiraalvormige windingen.